

BESCHERMDE PLANTEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

De gewone margriet (*Leucanthemum vulgare*)

De gewone margriet is een fraaie witte en gele bloem die in bosjes groeit. Ze is gemakkelijk te herkennen. Ze is niet weg te denken uit onze landschappen en wegbermen. Ze komt bijna overal voor in Europa en Azië en op Madeira. De gewone margriet is het symbool van Centraal-Finland. Vaak heerst er enige verwarring omtrent deze bloem. Ze lijkt immers sterk op het madeliefje, maar de gewone margriet is veel groter dan haar nichtje de madelief.

Ze staat prachtig in een boeketje wilde bloemen en is gemakkelijk in groepjes in de tuin te kweken. Het is een bloemsoort die bloembedden en straatperken opfleurt en stadsstraten een landelijke toets geeft.

U vindt de margriet overal in Brussel: in parken, bermen, enz. Het beheer van de groene ruimten door de overheid en de privésector bevordert haar aanwezigheid.

De margriet is een nectar plant die enorm aantrekkelijk is voor bestuivende insecten zoals de zweefvlieg, een door tuiniers graag geziene gast: de larven van de zweefvlieg voeden zich met honderden bladluizen die onze gewassen verslinden. Enkele plantjes in een hoekje van de moestuin of boomgaard volstaan voor een betere oogst.

DE MARGRIET HERKENNEN

De gewone margriet is een winterharde bloemdragende plant die in bosjes groeit en 60 tot 80 cm hoog kan worden. Ze bloeit van mei tot augustus.

Op het eerste gezicht lijkt de margriet een enkelvoudige bloem met een geel hart, omkranst door lange witte bloembladen. Maar eigenlijk is elk geel en wit bloemdeel een bloem op zich. Het zijn in werkelijkheid tientallen, zo niet honderden minuscule, dicht op elkaar staande bloempjes. Dit geheel van bloempjes wordt een bloeigestel of inflorescentie genoemd.

De blaadjes zijn spatelvormig, getand of gekarteld en afwisselend op de steel geschikt. De onderste blaadjes hebben een bladsteel (klein steeltje dat het blad verbindt met de centrale stengel); de overige blaadjes zijn ongesteeld, kleiner en smaller.

De margriet produceert zaden die zo'n 2 mm groot zijn.

Ze mag niet worden verward met het madeliefje dat veel kleinere bloempjes en ongetande blaadjes heeft, of met de kamillebloem, die heel diep ingesneden blaadjes heeft.

© CC BY-SA 2.0 Magnus Manske – Quartl – Thierry Pernot

VOORTPLANTINGSWIJZE

De bloem is tweeslachtig (heeft zowel de mannelijke als vrouwelijke delen). De zaden van de margriet worden verspreid door de wind.

De margriet wordt bestoven door vlinders, bijen, hommels, wespen, vliegen en kevers.

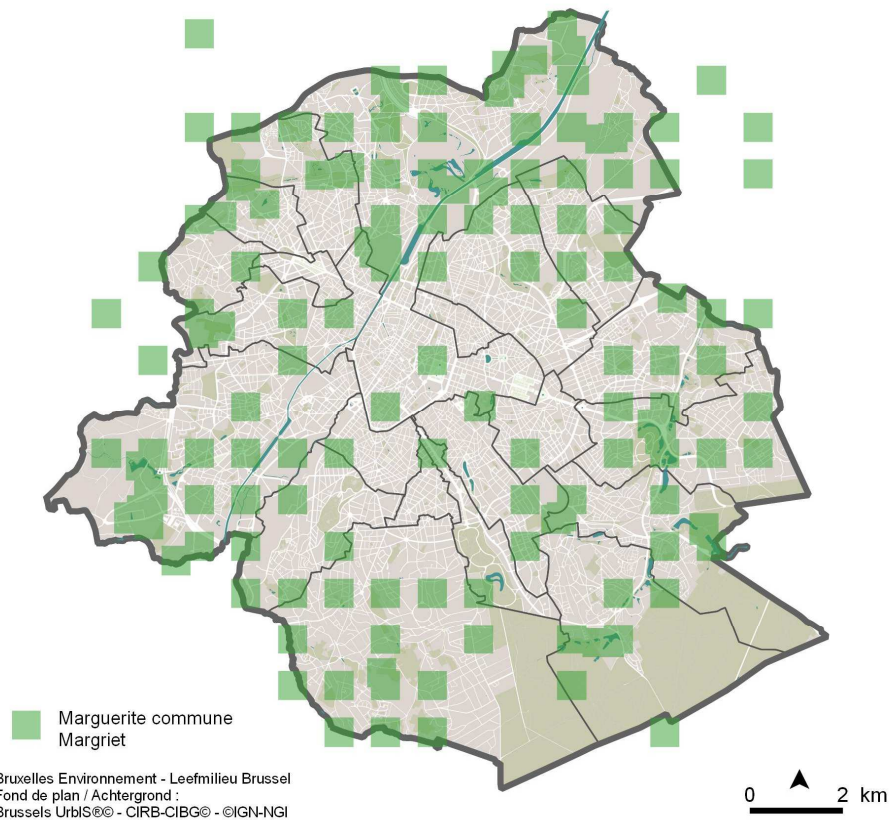
Men kan de margriet ook vermeerderen door het bosje in het voorjaar of na de bloei te delen.

IN WELK MILIEU GEDIJT ZE?

De gewone margriet is kenmerkend voor graslanden die matig rijk zijn aan voedingsstoffen. De beheerkeuze – jaarlijks of om de twee jaar maaien – na de vorming van zaden, is belangrijk om haar aanwezigheid te bevorderen of te verhogen. De gewone margriet gedijt op goed gedraineerde, neutrale grond en verdraagt een kalkhoudende bodem. We vinden de margriet ook langs wegen en paden of aan de rand van lichtrijke bossen of wouden. De margriet groeit snel en bloeit vanaf haar tweede levensjaar, op het einde van de lente of in de zomer. De bloem heeft zonlicht nodig.

VERSPREIDING IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

De gewone margriet is goed verspreid over het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze komt vooral voor op plaatsen waar openbare of privéruimten een beheer toepassen dat haar aanwezigheid bevordert: een gedifferentieerd beheer in de parken, laattijdig maaien van de gewestelijke wegbermen en een ecologisch beheer van de openbare ruimte. De margriet komt zelfs voor binnen de centrale vijfhoek, in het Leopoldpark niet ver van de Europese instellingen, in het Ter Kamerenbos en in het domein van Laken. Aanplantingen van gewone margriet sieren de bermen van diverse autowegen in het Zoniënwoud (Duboislaan naar Groenendaal) en de rand van het Dudenpark.

ANEKNOTE

Leucanthemum is afgeleid van het Griekse "leukos", dat "wit" betekent en "anthemon", dat "bloem" betekent. "Vulgare" betekent "gewoon". De letterlijke vertaling luidt dus "gewone witte bloem". Het Griekse woord "margaritês" betekent "parel". Dit verwijst wellicht naar de fase waarin de bloem nog gesloten is en de bloemknop op een parel lijkt.

Jonge en minder jonge geliefden plukken van oudsher aan de bloemblaadjes van de margriet om hun wederzijdse verliefdheid te voorspellen: "zij/hij houdt van mij, zij/hij houdt niet van mij, zij/hij houdt van mij...".

In de kruidengeneeskunde is de bloem populair omwille van haar krampstillende, samentrekkende, kalmerende en digestieve werking. De gewone margriet kan ook in de keuken worden gebruikt: de verse bloemblaadjes zijn heerlijk in een slaatje. Van de gedroogde bladeren kan u kruidenthee trekken.

BEHOUD VAN SOORTEN

Europese context

De biodiversiteit in Europa wordt beschermd door twee Europese richtlijnen. Deze bevatten nauwkeurige informatie (lijsten) over de verschillende soorten habitats en dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden. De lidstaten zijn verplicht om beschermingszones te definiëren. In Europa vormen al deze gebieden samen het Natura 2000-netwerk.

Brusselse context

In maart 2012 keurde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de Ordonnantie goed betreffende het natuurbehoud, die de Europese richtlijnen omzet.

Doelstellingen: de bescherming, het beheer en het herstel van wilde flora- en faunapopulaties en hun habitat, maar ook van andere natuurlijke habitats en ecosystemen op het land en in het water. Om deze doelstellingen te bereiken, moeten onder andere verschillende maatregelen worden getroffen voor het behoud en het herstel van de kwaliteit van het leefmilieu.

Leefmilieu Brussel voert een gedifferentieerd beheer, dat een aangepaste interventie in de verschillende natuurlijke milieus beoogt, zodat de fauna en flora zich optimaal kunnen ontwikkelen. Enkele voorbeelden: halfjaarlijks maaien van graslanden en wegranden, aanleg van oevers van vijvers, uitdunnen van bomen (voor meer lichtinval), bannen van pesticiden, enz. Het Zoniënwoud maakt het voorwerp uit van een specifiek beheerplan, dat noodzakelijk is voor het behoud van zijn biodiversiteit.

Bescherming van de soorten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er bestaan twee types van soortenbescherming :

- bescherming die verband houdt met de biotoop van de soort (in een Natura 2000-gebied) ;
- directe bescherming van de soort, ongeacht de plaats waar ze voorkomt (zelfs in uw tuin).

Wat zijn de gevolgen van het beschermde statuut voor elk van ons ?

Er bestaan strikte maatregelen om de soorten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te beschermen. Het is verboden om :

- deze soorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of opzettelijk te vernietigen in hun natuurlijke verspreidingsgebied en in de zones waar ze actieve beschermingsmaatregelen genieten ;

exemplaren die uit de natuur werden gehaald te bezitten, te transporteren, te verhandelen of te ruilen.

Specifieke bescherming van de gewone margriet :

De gewone margriet is beschermd op grond van haar standplaats: het is een kenmerkende plant van het Natura 2000-gebied "Hooiland". De beheerwijze (jaarlijks of tweejaarlijks maaien) is belangrijk om haar aanwezigheid te bevorderen.

DE GEWONE MARGRIET IN EEN OOGOPSLAG

Familie	Familie van de margriet - <i>Asteraceae (Compositae)</i> : grote familie die bijna 13.000 soorten omvat, ingedeeld in 1.500 geslachten: grasachtige planten, bomen, struiken of slingerplanten met als gemeenschappelijke eigenschap minuscule bloemen die in een bloeigestel groeien.
Namen	<ul style="list-style-type: none"> - Wetenschappelijke naam: <i>Leucanthemum vulgare</i>. - Ook genoemd: grote madelief, grote margriet, gewone leucanthemum.
Categorie	<ul style="list-style-type: none"> - Winterharde grasplant, wild, groenblijvend. - Sterk (bestand tegen temperaturen tot -34°C). - Tweeslachtig. - Soms tweejarig.
Habitat	<ul style="list-style-type: none"> - Zonnig. - Grasland, langs de kant van wegen/in bermen, velden, gazon, bosrand of lichtrijke bossen.
Bloeiperiode	Einde voorjaar en hele zomer.
Bloesemkleur	Gele schijf omkranst door witte kroonblaadjes.
Dichtheid per m²	Ongeveer 3 tot 6 planten.
Bodemsamenstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Ze houdt van zowat alle soorten bodems: voedselrijke, neutrale of meer in het bijzonder gewone of zelfs voedselarme gronden. - Goed gedraineerde bodems. - Verdraagt kalkhoudende grond.
Verspreiding	<ul style="list-style-type: none"> - Door zaden of deling van de wortel.
Plantperiode	<ul style="list-style-type: none"> - In de lente, van april tot juni. - De deling van de wortels kan in de lente of de herfst gebeuren.
Ziekten en plagen	<ul style="list-style-type: none"> - De margriet is erg sterk als ze niet teveel water krijgt. Ze kan – als het te vochtig is – aangetast worden door grauwe schimmel. - Naaktslakken en slakken (die bijzonder tuk zijn op de jonge plant), bladvlooiën (verschroepelde blaadjes), wantsen, bladluizen.
Risico's	Voor de biodiversiteit: op gunstige grond kan deze plant snel erg overheersend worden.
Gelijkende soorten	<ul style="list-style-type: none"> - De reukloze kamille, die zich onderscheidt door haar vertakte, fijn gelobde bladeren. - Madelieven, die een veel kleiner bloeigestel hebben. - <i>Leucanthemium maximum</i>, met grotere bloemen.

De grootbloemige margriet onderscheidt zich van de gewone margriet omdat ze groter is, maar ook omdat haar blaadjes meer getand zijn (foto rechts) - © CC BY-SA 2.0 – Mathieu Menand, Marie Portas

VOOR MEER INFO

[Natura 2000-gebieden](#)

Europese richtlijnen:

- [De 'Vogelrichtlijn' van 2009](#)
- [De 'Habitatrichtlijn' van 1992](#)